

Justyna Kasperczuk
Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

PRZEGLĄD WYDAWNICTW O REGIONIE ZA 2023 R.

Review of publications about the region for the year 2023

Обзор издательств о регионе в 2023 г.

**Bieleń Zdzisław. Bitwy i potyczki powstania styczniowego w Lubelskiem i na Podlasiu. – Lublin : Lubelskie Towarzystwo Naukowe, 2023. – 395 stron ; 25 cm
Bibliografia na stronach 359-375.
ISBN 978-83-62025-35-0**

Temat powstania styczniowego nadal cieszy się wielkim zainteresowaniem, o czym świadczy niniejsza publikacja, dotycząca wysiłków militarnych polskich powstańców podczas zrywu narodowego w latach 1863–1864 na terenie województw lubelskiego i podlaskiego.

Wydawnictwo składa się z pięciu rozdziałów, przedstawiających omawiane zagadnienia opisowo, analitycznie i chronologicznie. W książce omówiono politykę Rosji wobec Królestwa Polskiego po wojnie krymskiej, militarne i administracyjne środki oraz metody tłumienia powstania styczniowego. Ponadto tworzące się konspiracje i przygotowanie do powstania, a także różne postawy społeczne wobec zrywu. Zaprezentowano wojsko narodowe, jego organizację i strukturę wewnętrzną, części składowe, kadre, uzbrojenie oraz żołnierską codzienność. Opracowano obszernie zestawienie bitew i potyczek z terenu województwa lubelskiego i podlaskiego, poczynając od stycznia 1863 do kwietnia 1864 r. Przedstawiono okoliczności, uwarunkowania działań zbrojnych oraz ich wykorzystanie. Dołączono dwa aneksy. Pierwszy przybliży ważniejsze bitwy stoczone poza granicami województwa lubelskiego i Podlasia oraz zarys operacji październikowej oddziałów galicyjskich; drugi obejmuje wykaz bitew wątpliwych, niedostatecznie udokumentowanych oraz nadmiernie koloryzowanych.

Opracowujący wykorzystał bogate zasoby archiwalne, tj. zasoby Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie i Archiwum Państwowego w Lublinie, materiały metrykalne, źródła drukowane, materiały kartograficzne, literaturę przedmiotu, czasopisma powstańcze, prasę zakordonową, pamiętniki i wspomnienia, materiały ruchu regionalistycznego. Zadbął także o rzetelną bibliografię, indeks osób oraz indeks geograficzny.

Zebrany materiał tworzy doskonałe źródło informacyjne dla regionalistów, historyków i pasjonatów historii ojczystej.

Łosowska Anna. Grodzicy herbu Łada w Lubelskiem : dzieje średniozamożnej rodziny ziemiańskiej od XVIII do połowy XX wieku / Anna Łosowska ; opracowanie redakcyjne Katarzyna Stanek ; [opracowanie graficzne Paweł D. Znamierowski]. - Lublin : Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego, 2023. - 191 stron : fotografie, mapa ; 24 cm

Bibliografia na stronach 169-179.

ISBN 978-83-86361-82-3

Autorka publikacji – Anna Łosowska, historyk, archiwista, wieloletni dyrektor Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, wykładowca w Zakładzie Archiwistyki Instytutu Historii UMCS. Autorka wielu książek i artykułów naukowych i popularnonaukowych z zakresu kultury umysłowej późnośredniowiecznego Przemyśla, dziejów UMCS oraz archiwistyki współczesnej.

Praca dotyczy dziejów rodu Grodzickich od XVIII do połowy XX w. i jest pierwszą próbą przedstawienia historii tej rodziny.

W publikacji zamieszczono sześć rozdziałów, poświęconych poszczególnym przedstawicielom rodziny: *Grodzicy z Grodziska – geneza rodu*, *Wincenty á Paulo Jan Grodzicki – dzierżawca części dóbr Łęczna (Jawidz i Łuszczów) oraz majątku Zawieprzycze*, *Felicjan Grodzicki i Natalia z Grodzickich Świeżawska – właściciele dóbr Wojciechów (i Palikije)*, *Ewaryst Grodzicki i jego potomkowie*, *ostatni właściciele Dębicy*, *Aureli i Tadeusz Grodzicy jako właściciele dóbr Jakubowice Murowane (1857–1919)*, *Wincenty Ludomir Grodzicki i dobra Siemień* oraz dodatek pt. *Zarys dziejów Józefa Leona Grodzickiego i jego dóbr w Podlaskiem*. Dopelnienie treści stanowią aneksy, których jest aż 13. Zamieszczono w nich opisy dóbr, zabudowań dworskich, wykazy gruntów, podziały spadku, dokumenty kupna, testamenty, umowy majątkowe, protokoły.

Dużą pomocą są również wykaz skrótów i objaśnienia terminów metrologicznych, spis ilustracji, obszerna bibliografia, indeksy – osobowy i nazw geograficznych.

Prezentowane wydawnictwo to ważny element zachowania pamięci o życiu i dorobku potomnych oraz całej społeczności.

Ze względu na tematykę praca skierowana jest do regionalistów, historyków oraz wszystkich zainteresowanych genealogią.

Jastkowska perła architektury - pałac w Panińszczyźnie / tekst Teresa Kot, Iwona Brankiewicz, Andrzej Przegaliński, Anna Poterucha-Radomska, Bogusława Reszka, Katarzyna Juszcak ; autorzy fotografii Iwona Brankiewicz, Marcin Abramek, Mateusz Błaszczak, Hubert Bieniek. – Jastków : Gmina Jastków, 2023. – 156, [1] strona : faksymile, fotografie, ilustracje ; 21 cm

Bibliografia na stronach 53-58, 92, 156.

ISBN 978-83-941993-3-3

Publikacja to bogato ilustrowany album o rewitalizacji Pałacu Budnych w Jastkowie. Pałac wzniesiono pod koniec XIX w. według projektu lubelskiego architekta Aleksandra Zwierzchowskiego. Otoczono go parkiem w stylu angielskim.

Zespół Pałacowo-Parkowy w Jastkowie, rewitalizowany od 2016 r., przeszedł gruntowną przebudowę, która objęła nie tylko część budowlaną, ale również 8-hektarowy park, kordegardę oraz hydrofornię. Autorzy artykułów przybliżają dzieje majątku i sylwetki rodziny Budnych. W albumie zamieszczono też obszerną relację fotograficzną z przebudowy, mapy geodezyjne, bibliografię i noty o autorach.

Opisany w pracy zabytkowy Pałac Budnych w Jastkowie, na trwałe zapisał się w lokalnej historii i stanowi materialne dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny. Obecnie jest siedzibą Urzędu Gminy Jastków.

Krasnostawski słownik biograficzny. Tom 1 / redakcja Artur Borzęcki, Sławomir Franc. – Krasnystaw : Miejska Biblioteka Publiczna w Krasnymstawie, 2023. – 358 stron : fotografie, ilustracje, portrety ; 25 cm

Bibliografie, netografie przy biogramach.

ISBN 978-83-910867-8-0

Krasnostawski słownik biograficzny to publikacja zawierająca 146 not biograficznych, opracowanych przez 36 autorów. Opisano poetów, aktorów, polityków, duchownych, działaczy społeczno-kulturalnych, nauczycieli, lekarzy, żołnierzy i wielu innych zasłużonych osób. Region, z którego pochodzą lub z którym są związane opisywane postacie, to granice powiatu krasnostawskiego. Znalazły się tu osoby ważne dla dziejów miasta Krasnystaw oraz gmin: Czajki (Kraśniczyn), Fajslawice, Gorzków, Izbica, Krasnystaw, Łopiennik, Rudka (Siennica Różana), Rudnik, Rybczewice, Turobin, Wysokie, Zakrzew oraz Żółkiewka. Przy tworzeniu opisów biograficznych autorzy musieli zwrócić uwagę na trzy podstawowe i bezwzględne warunki: biogramy mają dotyczyć osób zmarłych, urodzonych na wskazanym terenie lub przybyłych z innych rejonów, ale w nich działających. Kluczowe było również założenie, dotyczące pełnych dat urodzenia i śmierci. Przy większości biogramów zamieszczono fotografie oraz wykazy najważniejszych źródeł i literatury przedmiotu.

Publikacja stworzona przez pasjonatów, jest ważnym źródłem historycznym dla regionalistów i historyków, genealogów, ale przede wszystkim dla mieszkańców ziemi krasnostawskiej.

Książka opracowana przez Towarzystwo Historyczne im. Antoniego Patka, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach zadania „Promocja obszaru i rozwój oferty w zakresie turystyki oraz produktów i usług lokalnych”.

Radzyń Podlaski : niezwykle zwykle zdjęcia / pod redakcją Roberta Mazurka. – Wydanie I. – Radzyń Podlaski : Radzyński Ośrodek Kultury, 2023. - 963, [1] strona : fotografie ; 30 cm

ISBN 978-83-935925-6-2

Publikacja wydana z okazji obchodów 555-lecia nadania Radzyniowi Podlaskiemu praw miejskich.

Obszerna praca (946 stron) zawiera 1668 archiwalnych fotografii, przedstawiających ulice dawnego Radzyna Podlaskiego w układzie alfabetycznym: od ulicy Akacyjowej do ulicy Żeromskiego.

Książka została wydrukowana w limitowanym nakładzie 555 egzemplarzy. Fotografie pochodzą przede wszystkim od mieszkańców Radzyna, ale także z Oddziału Radzyńskiego Archiwum Państwowego w Lublinie, Instytutu Sztuki Państwowej Akademii Nauk, Muzeum Narodowego w Krakowie – Oddziału Czapskich, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Radzyńskiego Ośrodka Kultury, Sanktuarium Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i Urzędu Miasta.

Publikacja jest niezwykłym spacerem po zwykłych radzyńskich ulicach. Przywołuje wspomnienia o historycznych wydarzeniach, nie tylko tych publicznych, ale również prywatnych, przywoływanych przez mieszkańców Radzyna. Praca sta-

nowi ważne źródło historyczne dla regionalistów, społeczności lokalnej i doskonały przewodnik dla początkujących fotografów.

KONKURS „KSIĄŻKA ROKU 2022” LAUREACI WAWRZYNU PAWŁA KONRADA

**Pietrasiewicz Tomasz. Tajemniczy Lublin : imaginarium. – Lublin : Ośrodek Brama Grodzka - Teatr NN.PL, 2022. – 703, [1] strona : faksymilia, fotografie, ilustracje, mapy, portrety ; 30 cm
ISBN 978-83-61064-69-5**

Publikacja, owiana magią i tajemnicą, przedstawia nową odsłonę Lublina według Tomasza Pietrasiewicza. Autor, we wstępie pisze: „(...) Lublin Tajemniczy. Imaginarium jest dziennikiem podróży, intymnym sprawozdaniem z tej wędrowki – jest to mój zielnik i jednocześnie klaser z kolorowymi znaczkami, które wciąż układam na nowo – tworząc migotliwy kolaż z przenikającymi się i wrastającymi w siebie tekstami, obrazami, mapami... Theatrum mundi. Teatr Pamięci. Księga-opowieść o mieście. (...) Imaginarium jest w szczególności wyrazem mojej miłości i wdzięczności dla Józefa Czechowicza i Władysława Panasa, z którymi wędrowałem i odkrywałem Lublin (...)”.

Książka liczy ponad 700 stron. Zawiera osobliwe opowieści o Lublinie, począwszy od narodzin miasta po dziedzictwo kulturowe Rzeczypospolitej. Znajdziemy w niej m.in.: legendy, historie o nazwie miasta, o Lublinie w czasach panowania monarchów, o czasach upadków, wojen i epidemii, a także przekazy o kulturze, literaturze czy religii. Przedstawiono znaczenie sejmu czteroletniego dla dziejów Polski, Lublin trybunalsko-kościelny, miasto podczas powstania styczniowego i listopadowego, Lublin jako miasto żydowskie. Nie zabrakło informacji o osobach znaczących w dziejach grodu, m.in. o Hieronimie Łopacińskim, Franciszce Arnsztajnowej, Józefie Czechowiczu. Dopełnieniem są liczne, trafnie zharmonizowane z tekstem ilustracje oraz indeks osób i postaci, indeks nazw geograficznych i toponimów.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Książka o Lublinie”.

Teatr Stary w Lublinie : 10 lat / [redakcja: Dorota Buchwald, Dagmara Misztal]. – Lublin : Teatr Stary w Lublinie, 2022. – 263, [1] strona : fotografie ; 29 cm

Tytuł okładkowy: Teatr Stary : 10 lat.

ISBN 978-83-959700-2-3

Publikacja okolicznościowa, wydana z okazji dziesięciolecia funkcjonowania Teatru Starego w Lublinie, mieszczącego się w historycznych wnętrzach teatru, który powstał w 1822 r. z inicjatywy napoleońskiego oficera, inżyniera i architekta miejskiego Łukasza Rodakiewicza. „Nowy Teatr Stary”, jak określa go we wstępie do publikacji Karolina Rozwód – dyrektor Teatru, rozpoczął czy raczej wznowił działalność w 2012 r. jako miejska instytucja kultury. Teatr otworzył się na nowoczesność, ale jednocześnie odsłania swoją dwustuletnią historię. Jest to teatr impresaryjny, którego podwoje są otwarte dla artystów z całego kraju. Obecnie oferuje widzom bogaty program teatralny, koncerty, projekcje filmowe, rozmowy i spotkania dla dzieci. Odbывая się tu debaty i dyskusje między widzem a artystą. Ważnym segmentem działalności Teatru jest też program edukacyjny. Teatr żyje „rytmem tygodniowym: kino, debata, koncert, spektakl dla dorosłych, widowisko dla dzieci”.

Jubileuszowy album został opracowany w formie kalendarium. Edytorsko wydano go starannie, w ciekawej szacie graficznej.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lublin: wydawnictwo albumowe”.

Tymochowicz Mariola. Stroje tradycyjne województwa lubelskiego. T. 1, Strójanowsko-kraśnicki / Mariola Tymochowicz. - Lublin : Muzeum Narodowe w Lublinie, 2022. - 131, [1] strona : fotografie, ilustracje, mapy, portrety ; 29 cm Bibliografia na stronach 130-131. ISBN 978-83-66925-34-2

Mariola Tymochowicz – kulturoznawca i etnolog, kusztosz dyplomowany w Muzeum Narodowym w Lublinie w Dziale Kultury Materialnej i Duchowej. Profesor w Instytucie Nauk o Kulturze UMCS w Lublinie.

Nagrodzona książka rozpoczyna nową serię publikacji Muzeum Narodowego w Lublinie pt. *Stroje Tradycyjne Województwa Lubelskiego*. W pierwszym tomie publikacji przedstawiono historię stroju janowsko-kraśnickiego. Scharakteryzowano subregion janowsko-kraśnicki oraz tereny występowania stroju. Opisano typy i funkcje odzieży tradycyjnej oraz poszczególne elementy stroju męskiego i kobiecego. Zamieszczono również słownik terminów specjalistycznych oraz nazw gwarowych użytych w opracowaniu.

Prezentowana publikacja to powrót do przeszłości lokalnego ubioru i jego regionalnego znaczenia. Wartość merytoryczną przedstawionego materiału wzmacnia szata graficzna, rysunki i fotografie.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne”.

Marczakowski Paweł. Konik Polski : dzikość z natury / Paweł Marczakowski ; [tłumaczenie na język angielski Ewa Kaźmierczak]. – Zwierzyniec : Roztoczański Park Narodowy, 2022. – 223, [1] strona : fotografie ; 29x30 cm

Tekst równoległe w języku polskim i w przekładzie angielskim.

ISBN 978-83-963445-1-9

Album autorstwa Pawła Marczakowskiego, został wydany z okazji 40-lecia hodowli konika polskiego w Roztoczańskim Parku Narodowym (RPN). W publikacji zamieszczono ponad 200 fotografii, a treść podzielono na 6 rozdziałów, w których zawarto opisy rasy konika polskiego, historię, organizację i stan ich hodowli w RPN. Ponadto podano informacje o roli konika polskiego w ochronie przyrody, próbach dzielności i sposobach użytkowania tych zwierząt. Omówiono też badania naukowe nad rasą konika polskiego w RPN. Wynika z nich, że to nie tylko piękna rasa koni, ale również niezwykle pożyteczne zwierzęta, bez których czynna ochrona przyrody w roztoczańskim parku nie byłaby możliwa. Służą bowiem do ochrony przyrody poprzez wypas w nieleśnych ekosystemach lądowych, ponadto edukacji ekologicznej, czy nauce. Koniki polskie są atrakcją i wizytówką RPN, dlatego też umieszczono je w godle parku.

Album to wyjątkowa publikacja, przedstawiająca historię rozwoju hodowli i znaczenie konika polskiego dla całego Roztocza. Pasjonująca lektura dla miłośników koni, ochrony środowiska, ale i roztoczańskiej przyrody. Także historycy i regionaliści odnajdą bogaty materiał merytoryczny.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lubelszczyzna: wydawnictwo albumowe”.

**Hrubieszów : ileż wspomnień nazwa ta wywołuje! : pamiętniki / Konstanty Marian Mścisław Stecki ; [opracowanie wydania Katarzyna Suchecka]. Hrubieszów : Miejska Biblioteka Publiczna w Hrubieszowie, [2022]. - 166, [6] stron : faksymilia, fotografie, ilustracje, plan, portrety ; 22x22 cm + 1 CD
ISBN 978-83-965141-2-7 (oprawa twarda ; książka+audiobook)
ISBN 978-83-965141-1-0 (książka)
ISBN 978-83-965141-0-3 (audiobook)**

Hrubieszów to miasto znajdujące się w południowo-wschodniej Polsce, w województwie lubelskim. To również miejsce zamieszkania Konstantego Mariana Mścisława Steckiego – profesora nauk przyrodniczych w specjalności botanika, dziekana Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, przewodniczącego poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego, a także członka Polskiego Towarzystwa Leśnego, Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika i Towarzystwa Tatrzańskiego.

Wydawnictwo to fragment większego zbioru wspomnień, obejmujący lata 1885–1900, kiedy to Konstanty Stecki przebywał w Hrubieszowie. Autor w swoich pamiętnikach zamieszcza relacje z codziennego życia mieszkańców, opisy panujących zwyczajów, obyczajowość, działania społeczne. Opisuje również swoje spostrzeżenia, dotyczące nierówności i układów społecznych, ale również o hrubieszowskich podziemiach czy zasłużonych mieszkańcach. Przywołuje również szkolne lata, wspomnienia o pracy ojca w szpitalu, jego przyjaźń z Bolesławem Prusem.

Pamiętniki Steckiego to szczególne źródło historyczne o dziejach Hrubieszowa. To także wyjątkowe bibliofilskie wydanie, które zainteresuje historyków, regionalistów oraz mieszkańców tego miasta.

Publikacja została sfinansowana w ramach projektu pn. „Rozwój lokalny Hrubieszowa – od partycypacji do realizacji” w ramach Programu „Rozwój lokalny”, ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego”.

Pelcowa Halina. Słownik gwar Lubelszczyzny. T. 10, Obrzędowość i obyczajowość ludowa. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2022. - 625 stron : fotografie, mapy ; 25 cm

Bibliografia na stronach 27-29. - Streszczenie w języku angielskim.

ISBN 978-83-227-9561-3

Profesor Halina Pelcowa z wielkim zaangażowaniem kontynuuje rozpoczęte w 2012 r. dzieło. Poprzednie obszerne tomy *Słownika gwar Lubelszczyzny* dotyczyły: *Tom I – Rolnictwo. Narzędzia rolnicze. Prace polowe. Zbiór i obróbka zbóż* (2012), *Tom II – Rolnictwo. Transport wiejski. Rośliny okopowe i paszowe. Gleby i rodzaje pól. Uprawa lnu i konopi. Zbiór siana* (2014), *Tom III – Świat zwierząt* (2015), *Tom IV – Sad i ogród warzywny. Budownictwo i przestrzeń podwórza* (2016), *Tom V – Świat roślin* (2017), *Tom VI – Pokarmy* (2019), *Tom VII – Odzież i obuwie. Przędzenie lnu i tkanie płótna* (2020), *Tom VIII – Człowiek i rodzina. Higiena i choroby. Meble, sprzęty i prace domowe* (2020) oraz *Tom IX – Przestrzeń wsi. Ukształtowanie powierzchni. Życie społeczne i zawodowe* (2021).

Prezentowany 10 tom wydawnictwa opatrzono tytułem *Obrzędowość i obyczajowość ludowa*. Opracowanie zawiera 2067 haseł ułożonych w porządku alfabetycznym.

tycznym, słownictwo pochodzące z 636 wsi Lubelszczyzny, opatrzone 25 ilustracjami i 41 mapami językowymi. Informatorami byli najstarsi mieszkańcy regionu.

W tym tomie autorka skupiła się na dorocznych i rodzinnych świętach, związanych z nimi obrzędach i zwyczajach, obyczajach religijnych i świeckich. Uwzględniła przesady, symbole i zachowania magiczne, obrzędy narodzin, chrztu, ślubu i wesela, śmierci i pogrzebu. Tom zawiera słownictwo gwarowe, funkcjonujące obecnie na wsiach Lubelszczyzny oraz to, które już dawno wyszło z użytku codziennego. Zebrany materiał ukazuje tradycyjną polską wieś i dawne życie mieszkańców, istotę pamięci o kulturze duchowej regionu i bogactwo lokalnej kultury.

W słowniku zamieszczono szczegółowe założenia metodologiczne i zasady redakcyjne, alfabetyczny wykaz miejscowości, z których pochodzi zebrany materiał, mapy i ilustracje do haseł słownikowych, spis map i ilustracji, a także obszerną bibliografię.

Publikacja tworzy doskonałe źródło historyczne, zainteresuje badaczy kultury ludowej, dialektologów, językoznawców, kulturoznawców, regionalistów i historyków. W kontekście wielu tomów dokumentuje i przyczynia się do zachowania dla potomnych niematerialnego dziedzictwa regionu.

Wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu.

Książki – Duma Lublina (seria wydawnicza) / Stowarzyszenie Pisarzy Polskich. Oddział w Lublinie. – Lublin, 2022

Lubelski Oddział Stowarzyszenia Pisarzy Polskich jury nagrodziło za serię wydawniczą, która została zainicjowana w 2020 r. i jest kontynuowana z powodzeniem w roku 2021 i 2022. Książki mają na celu ukazać najpiękniejszą stronę lubelskiej literatury i jej wybitnych autorów. W ramach serii publikowane są utwory prozatorskie, tomiki poezji, gawędy, eseje, baśnie.

W 2022 r. ukazały się:

- Żurek Stanisław, *Powroty*
- Pestka Wojciech, *Przejsście*
- Samborski Andrzej, *Nie tylko COVID: wiersze i proza*
- Rogala Stanisław, *Rozrzuczone paciorki*
- Cichła-Czarniawska Elżbieta, *Wydobądź się, oddychaj: (wybór wierszy)*
- Zięba Józef, *Łabędzi śpiew*
- Kieroński Stanisław, *Szukam spokoju: wiersze alfabetyczne*
- Kozak Henryk J., *Bez szczegółów*
- Fronczak Zbigniew Włodzimierz, *Koniec świata w Lublinie*
- *Szkicownik o pisarzach lubelskich. #2* / pod redakcją Zbigniewa Włodzimierza Fronczka

Wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu.

Straż pożarna w Zamościu : 140 lat historii / [autorzy: Andrzej Szozda, Marcin Żulewski, Tomasz Burcon, Przemysław Ilczuk, Anna Krukowska, Małgorzata Kuźma, Maria Pieńkosz, Iwona Popajewska-Kopyś]. – Zamość : na zlecenie Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zamościu : Starostwa Powiatowego w Zamościu : Urzędu Miasta w Zamościu : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022. – 380, [1] strona : faksymilia, fotografie, ilustracje, mapy, portrety, wykres ; 27 cm

ISBN 978-83-962891-1-7

Monografia jest pierwszą publikacją, dokumentującą historię i współczesność straży pożarnej w Zamościu. W 2022 r. obchodzono jubileusz 140-lecia założenia Zamojskiej Straży Ogniowej, która powstała z inicjatywy farmaceuty Karola Kłossowskiego. To pierwsza formacja strażacka w dziejach Zamościa, funkcjonująca do dzisiaj – obecnie pod nazwą Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zamościu.

Książkę podzielono na 4 rozdziały, opisujące historię zamojskich strażaków od roku 1882 do 2022, ukazując ludzi, wydarzenia i strukturę straży pożarnej. Rozdział pierwszy przybliża okres od powstania Zamojskiej Straży Ogniowej czyli od 1882 r. do II wojny światowej. W drugim rozdziale opisano lata 1944–1974 czyli rozwój zamojskich straży pożarnych po wojnie. Rozdział trzeci to dalszy rozwój strażackiej formacji w latach 1974–1988. Czwarty opisuje przemiany zachodzące w zamojskiej straży pożarnej na przełomie lat 1998–2022.

Wydawnictwo zachwyca walorami edytorskimi, zawiera ponad 400 fotografii. Zamieszczone unikatowe zbiory fotograficzne, mają wartość historyczną i kulturową, opisują i nadają kształt dziejom zamojskiej straży pożarnej. Publikację opracowali sami strażacy, wydała ją Książnica Zamojska w nakładzie 600 egzemplarzy, a sfinansowały samorządy: miejski i powiatowy.

Monografia jest ważnym źródłem historycznym i przyczynkiem do całościowego poznania dziejów pożarnictwa na Zamojszczyźnie.

Nagroda specjalna Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Nowak Bogdan. Państwo zamojskie : przeciw czarownicom, duchom i najeźdźcom / Bogdan Nowak. – Wydanie III - poprawione i rozszerzone. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022. – 240 stron : ilustracje ; 30 cm

Bibliografia na stronach 235-238.

ISBN 978-83-962891-3-1

Bogdan Nowak – historyk, regionalista, dziennikarz, autor książek i wielu artykułów na temat Zamościa i Zamojszczyzny. Prezentowana publikacja jest już trzecią edycją – poprawioną i rozszerzoną, zaopatrzoną z nową okładką, przypominającą do złudzenia skórę, w zamysle wydawców stylizowaną na XVII-wieczny starodruk.

Nową wersję pracy podzielono na 10 części: *Twierdza w szczerym polu, Świat pana Bazylego, Życie z „Sobiepanem”, Przy stole i pod stołem, Jaśniepańskie gospodarstwo, Misteria, Muzykanci, Święty Roman i zjawy, Księgi, Aresztowany fraszobek*. Są to historie o staropolskim Zamościu, Ordynacji Zamojskiej, Zamojszczyźnie i ludziach tam żyjących na przestrzeni wieków, mające różnoraki charakter: religijny, magiczny, obrzędowy, kryminalny, miłosny, kulturowy.

Publikacja odbiorców znajdzie wśród regionalistów, historyków, badaczy Zamościa, a także może być wykorzystywana jako narzędzie edukacji dla młodzieży.

Nagroda specjalna Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Orłowski, Stanisław. Stanisław Orłowski : od wielu lat... / [rozmowę przeprowadził: Piotr Piela ; redakcja i słowo wstępu: Halina Zielińska]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu, 2022. – 88 stron, [16] kart : faksymilia, fotografie, portrety ; 21x23 cm

ISBN 978-83-962891-2-4

Stanisław Orłowski – artysta fotografik, działacz społeczny i zawodowy; założyciel i honorowy prezes Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego; pracował m.in. w służbach ochrony zabytków, a także był przez wiele lat działaczem turystycznym. Podarował Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu ponad sześć tysięcy własnych diapozytywów oraz siedemnaście tomów „Prywatnej Kroniki działalności Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego”. W podziękowaniu za ten wspaniały dar Książnica przygotowała i wydała omawiany katalog.

W pracy zamieszczono wyjątkowe fotografie, m.in. z lat 70. XX w., ale także z początku XXI w. Dopełnieniem katalogu jest rozmowa ze Stanisławem Orłowskim, przeprowadzona przez Piotra Pielę, wpleciona między fotografie nagrodzonego albumu. Album to pasjonująca podróż po Zamościu z fotograficznej perspektywy.

Publikacja jest wyjątkowa, unikatowa jak jej bohater. Wydana w limitowanym nakładzie 88 egzemplarzy. Każdy egzemplarz ma ręczną oprawę wraz ze specjalną kieszonką wykonaną przez Marka Sadło w pracowni introligatorskiej Książnicy Zamojskiej.

Katalog zainteresuje historyków, regionalistów, pasjonatów fotografii i mieszkańców Zamościa.

Nagroda specjalna Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

„Mayn shtetl Kotsk” = Moje miasto Kock : polsko-żydowski fenomen Kocka / [komitet redakcyjny: ks. prał. Bogdan Krawczyk, Maciej Jesionowski, Janina Jankowska, Maria Kowalewska, Radosław Babicz ; fotografie: Piotr Jaworek]. – Kock : Parafia rzymsko-katolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Kocku, 2022. – 258, [2] strony : faksymilia, fotografie, ilustracje, portrety ; 29 cm
Streszczenie w języku angielskim.
ISBN 978-83-949099-1-8

Kock to istotne miasto w historii społeczności żydowskiej. Pierwsi Żydzi pojawili się tu około XVI w., a największy liczebny wzrost społeczności nastąpił w czasach cadyka Menachema Mendla Morgensterna i jego kolejnych następców. Kock odwiedzali Żydzi z całej Polski, chętnie się tu także osiedlali, co spowodowało, że w XX w. stanowili oni połowę mieszkańców Kocka. Żydzi w Kocku zachowywali swoją odrębność, zajmowali się głównie handlem, przemysłem i rzemiosłem.

W pracy znajduje się 5 rozdziałów: *Żydzi w historii miasta Kock; Ruch chasydzki, powstanie, życie, mistyka; Kock miastem życia i nauczania Menachema Mendla Morgensterna – Kocker Rebe, miejscem powstania chasydyzmu Kockiego; Społeczność żydowska we wspomnieniach mieszkańców Kocka; Dziedzictwo kulturowe wspólnego życia*. Dopełnieniem tekstów z poszczególnych rozdziałów są aneksy, m.in.: *Encyklika Lumen Fidei papieża Franciszka, Dokumenty magistratu Miasta Kock z dn. 14/26 maja 1857 r., Plan zabudowań z 1879 r., Pieśni chasydzkie o Kocku, Symcha Madanes*.

Książka zachowuje pamięć o historii i kulturze społeczności żydowskiej. Jest szczególnie ważnym źródłem historycznym dla regionalistów, historyków i zainteresowanych społecznością żydowską na obszarze powiatu lubartowskiego.

Wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu.